ה א מיי' פ"א מהל' ברכות הל' יט וע"ש בכ"מ מתג טשיו כז נווש"ט גזילה ואבידה הל' ב ועיין בהשגות ובמ"מ סמג מסב סעי' ב: שסב סערי כ. ד ה מיי׳ פ״א מהלי מתנות עניים הלי א והלכה ב:

גליון הש"ם גם' גם לב"ה קשיא. עיין לעיל דף נד ע"א תוספות ל"ה ממור: שם והפריש ממנה חלה. עיין ברכות דף מה ע"א תוס' ד"ה אכל טבל:

מוסף רש"י

בוצע ברך. וכולע לשון גזילה דכתיב (משלי א) כן ארחות כל בולע בלע את נפט געליו יקח (סנהדרין ו:). מצות פאה להפריש מן הקמה. דכתיב לא תכלה, אלא הנח לפניהם והס יקלרוהו (חנהדרין פח.). מרחו. גכרי נתחייב במעשר דנגמרה מלאכתו מעשר ונותן לו. מעשר מחלה את הכרי מכל מעשרותיו ונותן לו את הפאה. שאילו הפרישה לא היו עניים לריכים לעשרה, דלקט שכחה פאה פטורין המעשר פח.) חה הכיאן לידי סיוב (מכות מז:). והשכים בבקר ובצרו. חכה כיה ובשכחה ובפאה. כמו משאר כרס (שם) אע"ג דהפקר פטור מפאה, ומגן (פחה פ"ח מ"ד) כל שהוח (פסה פיינו לו) כל בהוד אוכל ונשמר חייב במעשר ובפאה, אפ״ה כי האי הפקר חייב בכל הני, הפקר חייב בכל הני, כדמפרש טעמא דכחיב ביה ת**עזוג יתירא** (לעיל כח. ורנוי"ז חחורה ו.) לכמיב ובעי ד ונוורדו דו) קבננים במשנה תורה לא תפאר אחריך, ואמר מר לא תטול תפארתו ממנו. והיינו פאה, ודרשינן אחריך זו שכחה, לגר וליתום ולאלמנה יהיה, ירחיה בתריה כי תבלור נכתיב בתריה כי תבלור כרמך לא תעולל אחריך לגר ליתום ולאלמנה יהיה, הרי פאה ושכחה ועוללות, למה לי למהדר ומכתב בפרשה חדושים בכולהו לעני ולגר תעזוב אותס, לרבות הפקר כי האי גוונא, אבל הפחר גמור פטור מכולם, כדתנן ונשמר פרט להפקר (נדה נא.). ופטור מן המעשר. דהפקר פטור מן המעשר (שם) דלא כתיב ביה תעזוב ימיל**ל** ולעיל כח. תמורה ה) אין שמין לא לגנב ולא לגזלן. שלס גנב וגזל בהמה או כלים ונפחתו אנלו, אין שמין הנבילה והשברים לבעלים, שיחזיר גנב הפחת, אלא ישלם בהמה וכלים והשברים בלו, אלא לבזקין. שמין, כדכתיב והמת יהיה לו

בחלה אלא רבותא קמ"ל דאע"פ שעשה כל השינויים הללו אין אלא מנאך א"נ משום דהיכא דאין תחילתו עיסה אין מתחייב בחלה עד אחר אפייה נקטה הכי: לא הפריש מן הקמה יפריש מן

העומרים. אביי לטעמי׳ דאמר ברים תמורה ודי ו שם ד"ה אמרי כל דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני ומפרש התם דטעמא דיפריש מן העומרים משום תעזוב יתירא דבלא תעזוב יתירא לא היה מיחייב דכיון דעבר על לא תכלה הוה אמינא דאהני ופטור ולהכי אנטריד אביי בשמעתין ע"כ לר' ישמעאל למימר שינוי במקומה עומדת אבל לרבא דאמר התם כל דאמר רחמנא לא מעביד כי עביד לא מהני בלא תעזוב יתירא מפריש מן העומרין ולא מבעי ליה תעזוב יתירא אלא למפקיר כרמו או לרבי ישמעאל אי שינוי קונה אלטריך דמפריש מן העיסה ואם תאמר לאביי דאלטריך תעזוב יתירא לחייב מן העומרים מפקיר כרמו מנליה דחייב בפאה וי" דתרתי ש"מ וכן נ"ל לרבא אליבא דרבי ישמעאל אי סבר רבי ישמעאל דשינוי קונה ודריש תעזוב יתירא לחייב מן העיסה אם כן המפקיר כרמו מנליה דמשמע דההיא דרשה אתיא ככ"ע מדדייק בפרק בא סימן (נדה ד' נא. ושם ד"ה מין) להא לתנן התם כל שחייב בפאה חייב במעשר היינו כל מין שחייב בפאה חייב במעשר דאי לאו הכי הרי מפקיר כרמו דחייב בפחה ופטור מן המעשר ומאי ראיה היא דלמא מתני' כרבי ישמעאל דמוקי תעזוב יתירא לחייב מו העיסה ולא מייתי למדרש שיתחייב בפאה אלא ודאי ליכא דפליג אההוא תנא דמפקיר כרמו ותרתי ש"מ מרחו מעשר כדפרישית: ונותן לו. ואפילו למאן דאית ליה ברירה כל זמן שלא הפריש פאה ולא בררה היה הכל שלו ונתחייב הכל במעשר ושוב לא יפטר ואם תאמר תרומה נמי לתני שתורם ונותן לו ואין לומר דתרומה בלאו הכי יפרים העני וכל פאה חייבת בתרומה חדה דה"כ מקדים מעשר לתרומה גדולה ועוד דתנן במסכת תרומות בפ"ק (מ"ה) אין תורמין מן הלקט ומן השכחה כו׳ ונרחה לפרש משום דתרומה דבר קל לתרום לא חש להזכיר ויש מפרשים דלהכי אין תורם משום דבגורן רגילין לתרום ח׳ כדתנן במסכת מעשרות (פ"ב) מלא פירות ממורחין בשדה מכונסין אסורים משום גזל מפוזרין מותרין משום גול בין כך ובין כך חייבין במעשר ופטורין מן התרומה לפי שאי אפשר לגורן שתעקר אלא

מאספורק. שם מקום: בולע ברך. גוזל ומברך. בולע כמו כל ואפאה (והרים) [והפריש] ממנה הדה. משעת גלגול מתחייב בולע בלע (משלי א): מאי קאמר. איירי בשבחה וקתני הרי שלך לפניך והאי לישנא לא שייך למימר אלא בדבר שכיחש מהדמוחו שאמר לו טלנו כמות שהוא כחוש: מלוח פאה להפריש מן הקמה. דכתיב לא תכלה פאת שדך

לקלור (ויקרא יט): מרחו. מחליק את הכרי ברחת ומירוח הוי גמר מלאכה למעשר הלכך מעשר כל מעשרותיו תחלה ואחר כך נותן לו פאה כדי שלא יפסיד עני שאילו היה נותנו קודם מירוח אע"פ שעני מלרף לקט שכחה ופאה הרבה ועושה מהן כרי פטור מן המעשר שהרי הפקר הוא אבל עכשיו שנתמרח ביד בעל הבית נתחייב במעשר דהכי אמרינן במסכת ברכות (דף מ:) לקט שכחה ופחה שעשחן בגורן הוקבעו: אף מפריש מן העיסה. פאה אם לא נתנה כבר ואילו לת"ק מן העיסה לא דקנייה בשינוי והוי ממון שאין לו תובעים דעד השתא דישה לאו שינוי הוא דאוכל הוא כמו שהיה: איכפל תנאי. טרחו ועמלו ונתקבלו לכך: בהלחשה דהדר. מפטמו וחוזר לקדמותו: **מעזוב** יתירא. בקדושים תהיו כתיב לא תכלה פאת שדך לקצור ובשור או כשב כתיב לא תכלה פאת שדך בקולרך תרי קראי תעזוב אותו למה לי שמע מינה לאתויי שינוי דלא קני הכא: מעווב ימירא למה לי. הא בעלמא נמי לא קני שינוי: ה"ג ומו לרבגן מעזוב ימירא למה לי: המפקיר והשכים לבקר. קודם שיבחו עניים לבלרה שיזכו בהפקר אם היו קודמין: פרט בכרם ולקט בקמה: חייב בפרט כו'. דאע"ג דהפקר פטור מכולם דכתיבי ארלך שדך וכרמך מהני תעזוב יתירא למעוטי כי האי גוונא דלא הוי הפקר לפטור ואע"ג שפטור מן המעשר. ובכל הני כתיב תעזוב יתירא. בקדושים כתיב כרמך לא תעולל ופרט כו'. ובמשנה תורה וכדו כתיב כי תבצור כרמך לא תעולל וכן לא תפאר אחריך דהיינו פרט. תפאר אישקוביי"ר. ופאה נמי מהכא משמע דתנא דבי ר' ישמעאל (חולין דף קלה.) שלא תטול תפארתו ממנו. שכתה כתיב במשנה תורה (שם) לא תשוב לקחתו וגו'. ובאילן כתיב לא תפאר אחריך ואמר מר בפרק י׳ דחולין (שם) אחריך זו שכחה ולא למיהדר ומכתב באילן לגר ליתום אלא לא תפאר אחריך ואנא ידענא דלעניים הוא כדאשכחן בעמרים. אבל במעשר לא כמיב מעזוב ימירא: אין שמין. בפרק ראשון (דף יא.) גבי בעלים מטפלין בנבילה אמר שמואל דלמקין הוא דשמין את הנבילה לניזק ומוסיף עליה מזיק עד שמשלים לו נזקו אבל גנב וגזלן שנטלו בהמה ומתה או כחשה אין שמין את הנבילה אלא שלהם תהא והם ישלמו בהמה מעליא אלמא שינוי קני: פלוגתא דאביי ורבא לעיל בשמעתין: בהכחשה דלא הדר. כגון מתה או נשברה רגלה:

ת) סנהדרין ו: [ע"ש], ב) שם פח. מכות טז: סמורה ו. ג) ושבח מב. [ברכות מז. וש"נ], ב) לעיל כח. נדרים מד: סולין קלד: ממורה ו. נדה נא., ו) לעיל יא., ז) [ויקרא כגו. ה) וכדתני בירושלמי במס" מעשרות פ"ג כל"ל וכן הגיה מהרש"א . בסנהדריו פח. ד"ה מרחו].

תורה אור השלם ו. לא תַבִיא אַתְנֵן זוֹנָה וּמְחָיר בֶּלֶב בֵּית ייִ אֱלֹהֶיף לְכָל נֶדֶר בִּי תוֹעֲבַת ייִ אֱלֹהֶיף גַּם שְׁנֵיהָם: דברים כג יט בִּי הִלֵּל רְשָׁע עַל בָּל תאות נפשו ובצע ברך תהלים י ג נָאַץ ייָ: וְבַרְמְךּ לֹא תְעוֹלֵל יפֶּרֶט בַּרְמְּךְּ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲוֹב אֹתָם לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲוֹב אֹתָם

י ובקצרכם את קציר רְצָבֶּם לֹא תְבַלֶּה פְּאַת ְּנְבֵּלֶה בְּּקְצְרֶךְּ וְנְלֶקֶט קְצִירְךְּ לֹא תְלָקֵט לְעָנִי וְלַנֶּר תַּעֲוֹב אריר וְלַנֶּר תַּעֲוֹב אריר

אלהיכם: ויקרא כג כב

לעזי רש"י

רבינו חננאל

וכא רבה ודחה הא דאביי ואמ׳ לעולם הני כולהו סבירא להו שינוי קונה. ור׳ שמע׳ בן יהודה לא אמ׳ אלא בצבע שיכול להעבירו על ידי ספוז ראמ׳ אם נתן לה באתננה חטים ועשאתן סלת וכול׳ אסור משום דלגבוה ומאיס, ור׳ אליעזר בן יעקב דאמ׳ הגוזל חטים . וטענו וכול׳ והפריש ממנה להפריש חלה. אלא מנאץ יחפריש חלה, אלא מנאץ שמברך על מה שאינו שלו, וזו היא מצוה הבאה בעבירה. ור׳ ישמעאל העיסה משום דכת' תעזוב יתירא מריבויא דקרא קא מפיק ליה, ועד כאן לא אמר ר' שמע' בן אלעזר כל שבח שהשביח גזלז ידו על העליונה, נוטל שכל הגזלנין שבחו, . משלמיו כשעת הגזלה. בחש אומ׳ לו הרי שלך לפניך, בכחשא הדר בריא אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל אל שמע' בן הילכתא כר' שמע' בן אלעזר. ואקשינן, ומי אמ' שמואל כחש מחזיר לו שמואל כווש מוויין לו הגזילה והאמ׳ שמואל אין שמין לא לגנב ולא לגזלן אלא לנזקין, פיר׳ אם כחש אין שמין ונותנין לו הגזילה בעינה לנגזל אלא נותן לו אחר כעין שגזל. ופרקינן אליבא דרב׳, כי קאמ׳ שמואל אין שמין אלא נותז לו אחרת כעיז שגזל בכחשא דלא הדר, דחשבינן לה כמתה, וכי אמ' הלכה כר' שמע' בן אלעזר וליה לשמו' לא סבירא ליה.

דמאספורק בית שמאי אוסרין וכ"ה מתירין מאי מעמיה דבית שמאי אמר קרא יגם שניהם לרבות שינוייהם ובית הלל אמר קרא הם ולא שינוייהם ובית שמאי הא כתיב הם ההוא מיבעי ליה הם ולא ולדותיהם ובית הלל תרתי שמעת מינה הם ולא שינוייהם הם ולא ולדותיהם ובית הלל גמי הכתיב גם גם לב"ה קשיא רבי אליעזר בן יעקב מאי ∘ היא דתניא ה'' אליעזר בן יעקב אומר הרי שגזל סאה של חמין מחנה לשה ואפאה יוהפריש ממנה חלה כיצד מברך אין זה ∘ מברך אלא מנאץ ועל זה נאמר יבוצע ברך נאץ ה' ר' שמעון בן אלעזר מאי היא דתניא כלל זה אמר ר' שמעון בן אלעזר כל שבח שהשביח גזלן ידו על העליונה רצה נומל שבחו רצה אומר לו הרי שלך לפניך מאי קאמר אמר רב ששת ה"ק יהשביחה נומל שבחו כחש אומר לו הרי שלך לפניך דשינוי במקומו עומד אי הכי אפילו השביח נמי אמרי ימפני תקנת השבים ר' ישמעאל מאי היא דתניאי ימצות פאה להפריש מן הקמה לא הפריש מן הקמה מפריש מן העומרים לא הפריש מן העומרים מפריש מן הכרי עד שלא מרחו מרחו מעשר ונותן לו משום ר' ישמעאל אמרו האף מפריש מן העיםה ונותן לו א"ל רב פפא לאביי איכפל כל הני תנאי לאשמועינן כב"ש א"ל הכי קאמרי ילא נחלקו בית שמאי וב"ה בדבר זה אמר רבא ממאי דלמא עד כאן לא קאמר רבי שמעון בן יהודה התם אלא בצבע הואיל ויכול להעבירו על ידי צפון ועד כאן לא קאמרי ב"ש התם אלא לגבוה משום דאימאים ועד כאן לא קאמר ר' אליעזר בן יעקב התם אלא לענין ברכה משום ידהוה ליה מצוה הבאה בעבירה ועד כאן לא קאמר ר"ש בן אלעור התם אלא בהכחשה דהדר ועד כאן לא קאמר ר' ישמעאל התם אלא לענין פאה משום דכתיב *תעזוב יתירא וכי תימא ליגמר מיניה מתנות עניים שאני כדבעי ר' יונתן דבעי ר' יונתן מאי מעמא דר' ישמעאל משום דקסבר שינוי אינו קונה או דלמא בעלמא קסבר שינוי קונה והכא משום דכתיב תעזוב יתירא ואם תמצי לומר מעמא דר' ישמעאל משום דקסבר שינוי אינו קונה תעזוב יתירא דכתב רחמנא למה לי ותו לרבנן תעזוב יתירא דכתב רחמנא למה לי מבעי ליה לכדתניא ∘המפקיר כרמו והשכים לבקר ובצרו חייב בפרט ובעוללות ובשכחה ובפאה ופמור מן המעשר אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי שמעון בן אלעזר ומי אמר שמואל הכי יוהאמר שמואל אין שמין לא לגנב ולא לגזלן אלא לנזקין בשלמא

לרבא דאמר כי קאמר ר' שמעון בן אלעזר התם בהכחשה דהדר לא קשיא כי קאמר הלכה כרבי שמעון בן אלעזר דשינוי במקומו עומד בהכחשה דהדר וכי קאמר שמואל התם אין שמין לא לגנב ולא לגזלן אלא לנזקין בהכחשה דלא הדר אלא לאביי דאמר כי קאמר רשב"א בהכחשה דלא הדר קאמר מאי איכא למימר אביי מתני הכי אמר רב יהודה אמר שמואל

אמרו

ותנו

אם כן ניטלה תרומה גדולה: